

litin kunta

Viite: Lausuntopyyntö 13.2.2025

Asia: Anhavan tuulivoimahanke YVA-arviointiselostus, litti

Kaavoitettava tuulivoima-alue sijaitsee litin Kausalan keskuksesta n. 3,7 km itään. Alue sijaitsee Urajärven kaakkoispuolella ja suurimmaksi osaksi Valtatie 12 pohjoispuolella. Kaavarajaus ulottuu Urajärven rantaan asti. Hankealue sijaitsee aivan ensimmäisen Salpausselän pohjoispuolella. Suunnittelualan pinta-ala on n. 880 ha. Rajaus perustuu meluselvityksen 40 dB:n melualueen rajaukseen ja noudattaa soveltuvasti maanomistusrajoja. Suunnittelualan rajausta voidaan tarkentaa suunnittelutyön edetessä. Alueelle suunnitellaan enintään viittä yksikkötehoaan 7 - 8 MW:n suuruista tuulivoimalaa, joiden suunniteltu pyyhkäisykorkeus on enintään 262 metriä. Tuulivoimapuiston kokonaisteho tulee olemaan arviolta noin 35-40 MW. Hankkeen ja laadittavan kaavan tavoitteena on lisätä uusiutuvaa ja hiilineutraalia sähköntuotantoa, tukeutua olemassa oleviin sähkönsiirtoverkostoihin ja yhteensovittaa kaavan tavoitteet ympäristön ja sijoituspaikan olosuhteisiin.

Pyydettyä lausuntonaan Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo esittää 24.1.2025 päivätystä ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnitelma-alueen muinaisjäännökset on selvitetty osana kaava-hanketta vuonna 2023 (*Bakhia, A. & Kuljukka, T. 2023. litti, Anhava. Tuulivoimapuiston hankealueen ja sähkönsiirtolinjojen arkeologinen inventointi 2023. Mikrolitti Oy*). Inventoinnissa alueelta löytyi neljä uutta kiinteää muinaisjäännöstä ja yksi uusi muu kulttuuriperintökohde aiemman kymmenen entuudestaan tunnetun kohteen lisäksi. Tiedot alueen muinaisjäännöksistä ovat ajan tasalla ja kohteet on otettu huomioon hankkeessa muinaismuistolain edellyttämällä tavalla.

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksen kohdassa 10. *Arkeologinen kulttuuriperintö* on erinomaisen hyvin arvioitu hankkeen eri suunnitelmavaihtoehtojen vaikutuksia alueen muinaisjäännöksiin. Vaikutusten arviointi on perusteellinen ja riittävä. Arvioinnin havainnot on syytä huomioida myös hankkeen käytännön toteutuksessa.

Rakennettu kulttuuriperintö ja maisema

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksen kohdassa 9 *Maisema ja kulttuuriympäristö* on tunnistettu ja selvitetty suunnittelualan ja lähialueen valtakunnalliset ja maakunnalliset kulttuuriympäristökohteet ja -alueet 35 kilometrin etäisyydellä suunnittelualueesta. Myös paikallisesti

arvokkaat kohteet ja alueet on selvitetty. Maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteet ja etäisyydet hankealueesta on esitetty kartoilla ja taulukkomuodossa. Lähimpänä kaava-aluetta sijaitsevat valtakunnallisesti arvokas maisema-alue *Kymijokilaakson kulttuurimaisema* (VAMA 2021) sekä rakennetun kulttuuriympäristön arvokohde *litin kirkonkylä* (RKY 2009), joka on myös maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö (*litin kirkonkylä ja radansuu*) ja maisema-alue yhdessä *Lyöttilän* kanssa (MaMa 2024). Kaikki edellä mainitut kohteet sijaitsevat n. 4 km etäisyydellä lähimmästä tuulivoimalasta. Maakunnallisten arvokohteiden kanssa on epätarkkuutta; eräät maakunnallisesti arvokkaiksi merkityt alueet ovat itse asiassa arvokkaan alueen avainkohteita, esimerkkinä Mankalan asuntoalue. Lisää tietoa litin MARY -alueista löytyy Päijät-Hämeen liiton sivulta: [MARY2 aluekortti litti.pdf](#). Arvokkaista maisema-alueista on juuri valmistunut päivitysinventointi (MaMa 2024), jonka alueet litin osalta on löydettävissä täältä: [litti maisema-aluekortit.pdf](#)

Maisemavaikutusten arviointityössä on käytetty Ympäristöministeriön oppaita ja julkaisuja aiheesta, sekä viranomaisten tuottamia aineistoja kuten maakuntakaavoja ja kulttuuriympäristöselvityksiä. Alueelle on tehty maastokäynti, sekä hyödynnetty hankkeen osana laadittuja näkymäalueanalyysia ja havainnekuvia. Havainnekuvat ja näkyvyysanalyysi on laadittu hankkeen toteutumisen (VE1) mukaan. Kuvauspisteiden valinnassa on painotettu kulttuuriympäristön arvokohteiden näkymiä, ja kuvauspaikat on valittu havainnollistamaan maisemavaikutuksia monipuolisesti eri suunnilta ja etäisyyksiltä. Kuvauspisteitä on 15 ja kolmesta kohteesta on laadittu myös yökuvat. Museon näkemyksen mukaan havainnekuvia on riittävästi.

Maiseman ja kulttuuriympäristön herkkyiden määrittelykriteeristö on esitetty taulukkomuodossa. Maisemavaikutusten arvioinnissa maisemavaikutuksia on arvioitu valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen näkökulmasta. Myös perinnemaisemat ja paikallisesti arvokkaat rakennetun ympäristön kohteet on käsitelty arvioinnissa. Maisemavaikutuksia arvioitaessa on otettu huomioon maiseman herkkyys sekä muutoksen suuruus. Hankkeen vaikutusalueen maiseman herkkyys on selvityksessä arvioitu suureksi.

Voimaloiden näkyvyys 30 km säteellä tuulivoima-alueesta on esitetty kartalla, lisäksi on kuvailtu sanallisesti voimaloiden näkyvyyttä viidellä etäisyysvyöhykkeellä. Herkimmiksi arvioitujen neljän arvokohteen maiseman herkkyys, tuulipuiston toiminnan aiheuttaman muutoksen suuruus ja vaikutuksen merkittävyys on esitetty sanallisesti. Nämä kohteet ovat jo aiemmin mainittujen arvokohteiden (*Kymijokilaakson kulttuurimaisema*, *litin kirkonkylä* ja *Lyöttilä*) lisäksi paikallisesti arvokas rakennetun ympäristön kohde *Arolahti peltoineen*.

Hankkeen merkittävimpien kielteisten vaikutusten arvioidaan aiheutuvan maiseman ja kulttuuriympäristön osalta. Vaikutusten merkittävyys on arvioitu olevan vaihtoehdossa VE1 suuri kielteinen. Muutos vaikuttaa maiseman ja kulttuuriympäristön ominaispiirteiden säilymisen mahdollisuuksiin vähäisissä määrin heikentävästi muuttaen suhteellisen pienipiirteisen maiseman mittakaavaa. Voimaloiden vähäinen määrä lieventää muutoksen suuruutta. Välittömällä vaikutusalueella tuulivoimalat hallitsevat maisemaa näkyessään ja vaikutukset maisemaan ovat merkittävät. Lähialueella tuulivoimalat voivat olla hallitsevia maisemakuvassa, mutta etäisyyden kasvaessa vaikutukset vähenevät. Sähkönsiirron vaihtoehtojen ei ole katsottu aiheuttavan muutosta.

Yhteisvaikutuksia muiden tuulivoimahankkeiden kanssa on tarkasteltu. Lähimpänä Anhavan tuulivoimahanketta on Perheniemen tuulivoimahanke, joka sijaitsee Anhavan hankealueen rajasta noin 13 km länteen. Lisäksi noin 27 km etäisyydellä Anhavan tuulivoimahankkeen länsipuolella sijaitsee Orimattilan Kuivannon tuulivoimahanke. Maiseman osalta yhteisvaikutukset on arvioitu suuremmaksi kuin pelkän yksittäisen voimalahankkeen toteutumisen.

Selostuksen mukaan tuulivoimaloiden visuaalisia vaikutuksia voidaan lieventää voimaloiden sijoittelulla ja ryhmittelyllä. Tähän voi vaikuttaa myös maakunnallisen tason suunnittelulla ja vaikutusten arvioinnilla. Museon näkemyksen mukaan arvioinnin havainnot ja maisemavaikutusten lieventämistoimenpiteet tulee huomioida hankkeen jatkosuunnittelussa. Museon näkemyksen mukaan ympäristövaikutusten arviointi on rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta riittävä.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö Liisa Koskelainen

arkeologi Esko Tikkala

rakennustutkija Satu Taivaskallio

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeen ELY-keskus

LAHDEN MUSEOT

Lahti City Museums

Lausunto

D/1019/10.02.00.00/2023

10.4.2025

Alueellinen vastuumuseo